

4.Sınıf Sosyal Bilgiler Konu Özetleri

Öğrenme Alanı : Küresel Bağlantılar
Konu : Komşularımız

Oturduğunuz evin çevresinde başka evler ve bu evlerde oturan insanlar vardır. O insanlar bizim komşularımızdır. Aynı şekilde ülkemizin çevresinde de komşu ülkeler ve bu ülkelerde yaşayan milletler yer alır.

BULGARİSTAN

Bulgaristan ülkemizin batısında yer alan iki komşu ülkeden biridir. Başkenti Sofya olan Bulgaristan'ın nüfusu 7,3 milyon civarındadır. Nüfusunun bir bölümü Türklerden oluşan Bulgaristan ile Türkiye arasında güçlü tarihî ve kültürel bağlar vardır. Ülkenin çeşitli yerlerindeki Osmanlı Dönemi'nden kalma hamamlar, çeşmeler, köprüler, camiler ve benzeri eserler Türk kültürünün izlerini taşımaktadır.

Bulgaristan ile aramızdaki en önemli geçiş noktaları Edirne ilimizdeki Kapıkule ve Hamzabeyli Sınır Kapılarıdır. Türkiye ile Avrupa ülkeleri arasındaki kara yolu ulaşımı büyük ölçüde Kapıkule Sınır Kapısı üzerinden yapılmaktadır.

Türkiye, Bulgaristan'ın ilk beş ticaret ortağı arasında bulunmaktadır. Bulgaristan'da irili ufaklı yaklaşık bin beş yüz Türk şirketi faaliyet göstermektedir. Ülkemiz Bulgaristan'a pamuk ipliği, cam, şeker, otomobil, elektrikli eşyalar ile seramik ve tekstil ürünleri ihraç etmektedir. Buna karşılık Bulgaristan'dan petrol yağları, elektrik enerjisi, deri, bakır ve bazı plastik ürünler satın almaktadır.

YUNANİSTAN

Batıdaki komşularımızdan bir diğeri Yunanistan'dır. Başkenti Atina olan ülkenin nüfusu yaklaşık 11 milyondur. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu olan Mustafa Kemal Atatürk'ün doğduğu Selanik şehri de bu ülkenin sınırları içinde bulunmaktadır. Yunanistan sınırları içindeki Batı Trakya toprakları Türkler tarafından İstanbul'dan daha önce fethedilmiş ve beş

asırdan fazla Osmanlı yönetiminde kalmıştır. Balkan Savaşları sonrasında elimizden çıkan Batı Trakya'da bugün 150 bin civarında Müslüman Türk yaşamaktadır. Yunanistan'da azınlık statüsüne sahip tek grup olan Batı Trakya Türklerinin hakları 1923 tarihli Lozan Antlaşması ile güvence altına alınmıştır. Yunanistan'da, pek çoğu günümüze kadar gelememiş olsa da, Osmanlı Dönemi'nden kalma tarihî eserler vardır. Bu eserlerin en tanınmışlarından biri Dimetoka'daki Sultan Çelebi Mehmet Camii'dir.

Yunanistan ile Türkiye arasındaki sınır kapıları Edirne ilimizdeki İpsala ve Pazarkule'dir. Fındık, tekstil ürünleri, otomobil lastiği, mobilya ve plastik malzemeler Yunanistan'a ihraç ettiğimiz mallardandır. Bu ülkeden satın aldığımız başlıca ürünler ise pamuk, kâğıt, alüminyum, bakır ve çeşitli deniz ürünleridir.

NAHCİVAN

Türkiye'nin doğu komşularından olan Nahcivan, Azerbaycan'a bağlı bir özerk cumhuriyettir. Nahcivan'ın nüfusu 500 bin kadardır. Bu ülke ile tek kapımız İğdır ilimizdeki Dilucu Sınır Kapısı'dır. Türkiye ile Nahcivan arasındaki ilişkiler dostluk ve kardeşlik duyguları içinde gelişerek devam etmektedir. Tarihte "Türk Kapısı" adıyla anılan Nahcivan, bugün de Azerbaycan halkı ile doğrudan bağlantı kurmamızı sağlamaktadır.

GÜRCİSTAN

Türkiye'nin doğu komşularından biri de Gürcistan'dır. Başkenti Tiflis olan ülkenin nüfusu 4 milyona yakındır. Gürcistan ile aramızdaki en işlek geçiş noktası Artvin ilimizdeki Sarp Sınır Kapısı'dır. İki ülke arasında vatandaşlar, bu kapı üzerinden sadece kimlik belgesini kullanarak kolayca seyahat edebilmektedir. Ülkemizin Azerbaycan ve Kafkasya ile kara yolu bağlantısı da büyük ölçüde Gürcistan üzerinden sağlanmaktadır.

Gürcistan'ın en büyük ticari ortağı konumunda olan Türkiye aynı zamanda bu ülkeye en fazla yatırım yapan ülkelerden biridir. Türkiye Gürcistan'a plastik borular, temizlik malzemeleri, tıbbi ilaçlar ve inşaat malzemeleri ihraç eder. Buna karşılık kimyasal gübre ve çelik satın alır.

Azerbaycan petrolünü ülkemize taşıyan Bakü-Tiflis-Ceyhan Petrol Boru Hattı Gürcistan'dan geçerek topraklarımıza ulaşmaktadır. Bu durum aramızdaki iş birliğini güçlendirmekte ve ilişkilerimizin her alanda gelişmesine yardımcı olmaktadır.

Türkiye ve Gürcistan arasında siyasi ve ekonomik ilişkilerin yanı sıra güçlü kültürel bağlar da vardır. Gürcistan'da yaşayan Ahıska Türkleri iki ülke halkı arasında bir kültür köprüsü oluşturmaktadır.

ERMENİSTAN

Türkiye'nin doğu komşularından olan 3 milyon nüfuslu Ermenistan'ın başkenti Erivan'dır. Ermenistan bağımsızlığını kazandıktan sonra Türkiye, ekonomik sorunlarla uğraşan bu ülkeye insani yardımda bulunmuş ve bu ülkenin uluslararası toplum ile bütünleşmesi yönünde çaba harcamıştır. Ancak bugüne kadar Türkiye ile Ermenistan arasında diplomatik ilişki kurulabilmesi ve ikili ilişkilerin gelişmesi için uygun koşullar oluşmamıştır. Bu nedenle

Ermenistan sınırında bulunan Kars ilimizdeki Akyaka ve Iğdır ilimizdeki Alican Sınır Kapıları kapalı durumdadır.

İRAN

Doğu komşumuz İran'ın başkenti Tahran'dır. Yüz ölçümü Türkiye'nin iki katı kadardır.

İran, komşularımız içinde kara sınırı uzunluğu bakımından ikinci sıradadır. İki ülke arasındaki en önemli geçit noktası tarihî İpek Yolu üzerinde bulunan Ağrı ilimizdeki Gürbulak Sınır Kapısı'dır. İran'a açılan diğer kapılar Van ilimizdeki Kapıköy ve Hakkâri ilimizdeki Esendere Sınır Kapılarıdır. Otomobil lastiği, cam eşya, temizlik ürünleri, beyaz eşya, canlı hayvan ve demir-çelik İran'a sattığımız başlıca ihraç mallarıdır. Bu ülkeden ithal ettiklerimiz ise petrol, çeşitli petrol ürünleri ve doğal gazdır.

Avrupa ülkeleri ile İran arasındaki transit kara yolu ticareti Türkiye üzerinden yapılmaktadır. Aynı şekilde İran doğal gazını Avrupa'ya taşıyacak boru hatları da ülkemizden geçmektedir.

Tarihteki önemli Türk devletlerinden biri olan Büyük Selçuklu Devleti İran'da kurulmuştur. Bu nedenle İran toprakları Selçuklu Türklerinden kalma eserlere ev sahipliği yapmaktadır.

IRAK

Güney komşumuz Irak'ın başkenti Bağdat'tır. Nüfusu 37 milyon olan Irak ile aramızda güçlü tarihî ve kültürel bağlar vardır. Irak, Türklerin yüzyıllardır yaşadığı ülkelerden biridir. Türkiye, Irak Türklerini bu ülke ile arasında bir dostluk köprüsü olarak görmektedir.

Türkiye ve Irak, güvenlik sorunlarının yaşandığı bir bölgede ilişkilerini geliştirmeye çalışan iki komşu ülkedir. Türkiye Irak'ta güvenliğin ve iç barışın sağlanması ve ülkenin toprak bütünlüğünün korunmasına yönelik bir dış politika izlemektedir.

Irak ile ticari ilişkilerimiz ağırlıklı olarak Habur Sınır Kapısı üzerinden gerçekleşmektedir. Diğer geçiş noktalarımız Hakkâri ilimizdeki Derecik ve Üzümlü ile Şırnak ilimizde bulunan Gülyüzü Sınır Kapılarıdır. Ayçiçeği, pamuk yağı, buğday unu, kanatlı hayvan ve demir-çelik ürünleri Irak'a ihraç ettiğimiz ürünlerin belli başlılarıdır. Satın aldığımız ürünler ise işlenmemiş altın ve petroldür.

SURİYE

Güney komşumuz Suriye en uzun kara sınırimızın olduğu ülkedir. Başkenti Şam olan ülkenin nüfusu 23 milyon civarındadır.

Suriye en fazla sınır kapımızın bulunduğu komşumuzdur. Bu kapılar; Gaziantep ilimizdeki Karkamış, Hatay ilimizdeki Cilvegözü ve Yayladağı, Kilis ilimizdeki Öncüpınar ve Çobanbey, Mardin ilimizdeki Nusaybin ve Şenyurt ile Şanlıurfa ilimizdeki Ceylanpınar, Mürşitpınar ve Akçakale Sınır Kapılarıdır.

Suriye 2011 yılında başlayan iç savaş nedeniyle önemli sorunlarla karşı karşıya kalmıştır. Bu tarihten itibaren özellikle sınırimıza yakın bölgelerde yaşayan Suriyelilerin bir bölümü

Ülkemize sığınmışlardır. Türkiye Suriyeli misafirlerine kucak açarak onların can güvenliğini sağlamış, temel ihtiyaçlarını karşılayarak büyük bir insanlık rneđi sergilemiştir.

Türkiye ile Suriye arasındaki ekonomik ilişkiler Suriye’deki iç karışıklıklar nedeniyle durma noktasına gelmiştir. Türkiye, sınırlarının hemen ötesinde yaşanan Suriye krizini yakından takip etmekte ve bölgedeki terör örgütlerine karşı savunma tedbirleri almaktadır. Ayrıca Suriye’nin toprak bütünlüğünün korunması ve sorunun barışçıl şekilde üzülmesine yönelik uluslararası girişimleri desteklemektedir.